
OBSAH

ÚVOD	4
RANÝ STŘEDOVĚK 5	
Evropa po rozpadu Římské říše	5
Vikingové a Slované	12
Arabové a islám	17
Naše vlast v dávných dobách	19
Velkomoravská říše	19
Český stát v 10.–12. století	23
Románské umění	29
VRCHOLNÝ A POZDNÍ STŘEDOVĚK 34	
Společnost v období vrcholného středověku	34
Středověká města	39
Vznik českého království	42
Přemysl II. Otakar – král železný a zlatý	44
České království za vlády Václava II. a Václava III.	48
Nástup Lucemburků na český trůn	50
Doba Karla IV. – všeestranný vzestup českého státu	51
Gotická kultura	57
Krize společnosti a snaha o její nápravu	61
Husitská revoluce	63
Český stát za vlády Jiřího z Poděbrad a Vladislava II. Jagellonského	70
Zámořské objevy	76
PŘÍLOHA	
Slovník vybraných odborných pojmu ve znakovém jazyce	

NAŠE VLAST V DÁVNÝCH DOBÁCH

Sámová říše

Ve starověku žily na našem území kmeny **Keltů** a **Germánů**. V 6. století přišli **Slované**. Brzy po nich vtrhli do Evropy z Asie kočovní Avaři, kteří si část Slovanů podmanili. Na obranu proti Avarům vznikla kolem roku **623** tzv. **Sámová říše**. Přesné hranice říše neznáme, ale víme, že Slované žijící na našem území byli její součástí. V čele říše stál franký kupec **Sámo**. Pod jeho vedením se Slované ubránili nejen Avarům, ale v roce **631** porazili i vojsko Franků v bitvě u **Vogastisburku**. Není přesně známo, kde se Vogastisburk nacházel – možná na severu nebo na západě Čech, možná v Korutanech (v Rakousku). Po Sámově smrti (v roce 658) se říše rozpadla.

Bitva u Vogastisburku v r. 631 – vítězství Sáma nad Franky

Sámo podle představ 19. století (kresba Mikoláše Alše)

Důležitá data:

asi **623** – vznik Sámovy říše

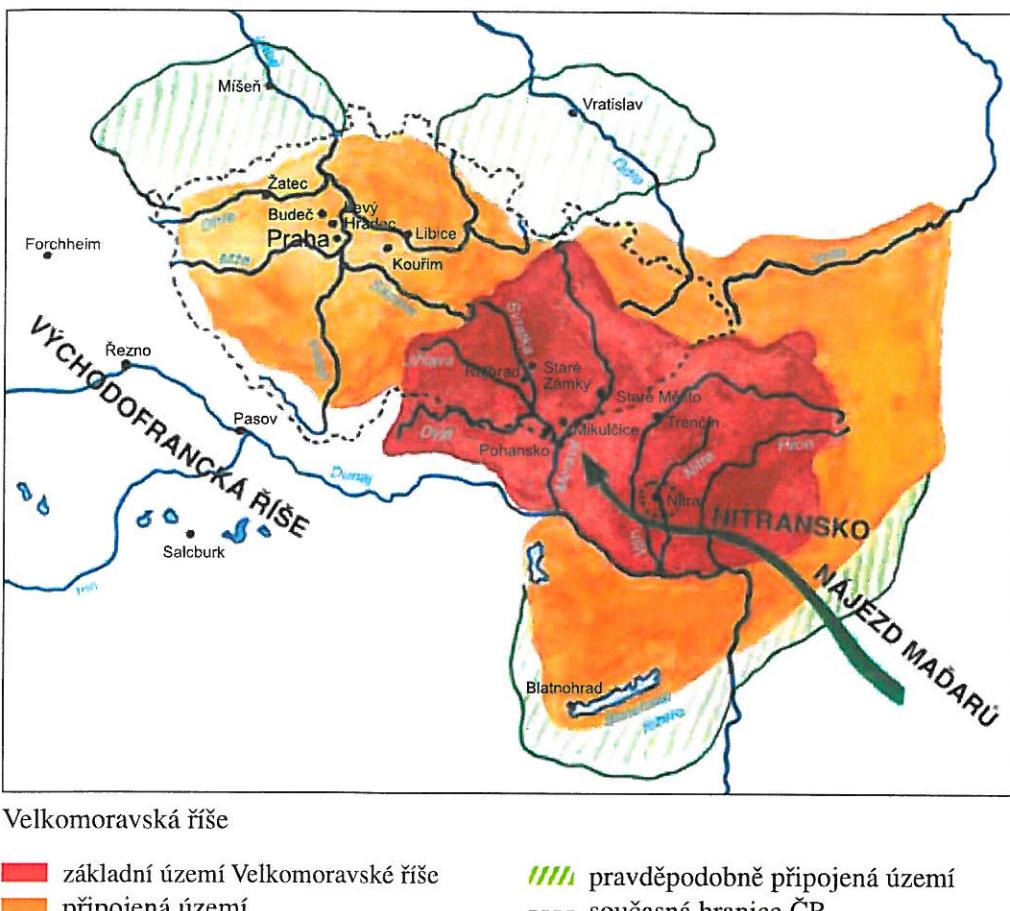
631 – bitva u Vogastisburku, porážka Franků

VELKOMORAVSKÁ ŘÍŠE

Vznik Velkomoravské říše

Na počátku 9. století vznikl na našem území první státní útvar **Velká Morava**. Prvním historicky doloženým panovníkem Velkomoravské říše byl **Mojmír I.** Za jeho vlády se na Moravě začalo šířit křesťanství z Východofrancské říše. K Moravě patřilo i území **Nitranska**, odkud Mojmír vyhnal knížete **Pribinu**.

Velká Morava musela svému mocnému sousedovi – Východofrancké říši – platit poplatky, aby udržela mír. Když se po smrti Mojmíra ujal vlády jeho synovec **Rostislav**, snažil se osamostatnit, nechtěl být závislý na Východofrancké říši. Kníže Rostislav chtěl vytvořit i vlastní církevní správu. Proto hledal pomoc u byzantského císaře.

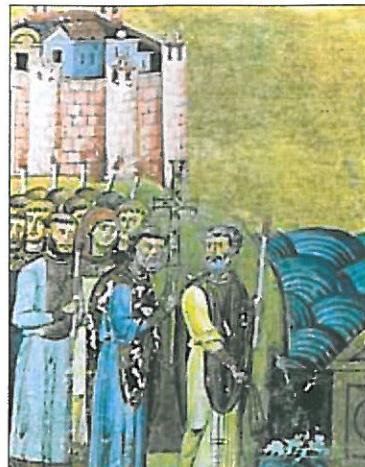
Příchod Konstantina a Metoděje

V roce 863 přišli z Byzantské říše na Moravu bratři **Konstantin a Metoděj**. Konstantin vytvořil písmo zvané hlaholice a církevním jazykem Velkomoravské říše se stala staroslověňština. Do nového jazyka přeložili bratři některé církevní texty a část Bible. S bohoslužbami ve staroslověňtině nesouhlasil papež, protože církevním jazykem v té době byla latina. Ale latině lidé nerozuměli. Oba bratři museli několikrát staroslověnské bohoslužby obhajovat v Římě. Konstantin zůstal v Římě, vstoupil do kláštera a přijal jméno Cyril. Metoděj se vrátil na Moravu jako **arcibiskup moravský**.

Č E V Š Z A B Ě Č Š D
 X T S L R Ž P Č
 F B K C Ž Č Č Č
 Y W V H M Č Č Č Č
 Š A V Č Č Č Č

Konstantinova hlaholice – první slovanská abeceda

Bratři Konstantin a Metoděj ►

Vrchol a zánik Velkomoravské říše

Po smrti Rostislava se moravským knížetem stal **Svatopluk**. Připojil k říši další území, takže za jeho vlády bylo území Velké Moravy nejrozsáhlejší. Bojoval úspěšně s Východofranckou říší a uhájil moravskou nezávislost. Na Svatoplukově dvoře byl pokřtěn český kníže **Bořivoj**, který uznal nadvládu Velkomoravské říše. Svatopluk se však dostal do sporu s arcibiskupem Metodějem a po Metodějově smrti (v roce 885) byli slovanští kněží ze země vyhnáni.

Po Svatoplukově smrti propukl boj o trůn mezi jeho syny. Boj oslabil celou říši. Zkázu dokončili **kočovní Maďaři**, kteří od 9. století pronikali do střední Evropy. Maďaři kolem roku **906** zcela zpustošili Velkou Moravu a říše zanikla.

Pověst o třech Svatoplukových prutech

Když Svatopluk poznal, že brzy zemře, pozval prý k sobě své tři syny. Podal každému tři svázané pruty a poručil, aby je zlomil. Žádnému se to nepodařilo. Svatopluk potom pruty rozvázel a synové jednotlivé pruty snadno zlámali. Potom umírající kníže vysvětlil synům význam toho, co udělal. Řekl jim, že pokud budou držet pohromadě, nikdo je nepřemůže. Když však nebudou jednotní, snadno je nepřítel porazí. Brzy po Svatoplukově smrti se jeho slova vyplnila. Nejednotnost bratrů způsobila zánik říše.

Velkomoravská říše byla státem s vyspělou kulturou. Z této doby se zachovaly některé písemné památky a zbytky kamenných kostelů. Archeologové našli šperky velké umělecké hodnoty, které vyráběli zruční velkomoravští řemeslníci. K významným střediskům Velkomoravské říše patřily **Mikulčice** a hradiště ve **Starém Městě (Velehrad)** a v **Pohansku u Břeclavi**. Velká Morava se stala také důležitou křižovatkou obchodu. Vyvážely se odtud kůže, kožešiny, stříbro, vosk a z okolních zemí se na Moravu přivážela sůl, koření a jantar.

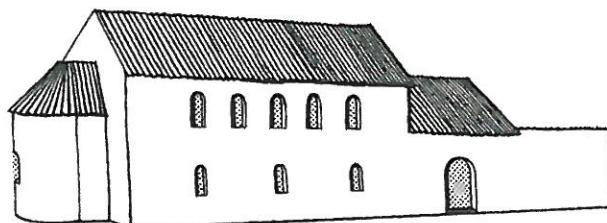
- hlaholice – slovanské písmo vytvořené z malých písmen řecké abecedy
staroslověnština – nejstarší církevní jazyk Slovanů; vytvořili ho Konstantin a Metoděj

Důležitá data:

863 – příchod Cyrila (Konstantina) a Metoděje na Velkou Moravu (5. červenec – Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje – státní svátek)
asi 906 – zánik Velkomoravské říše

Bohatě zdobené zlaté knoflíky a stříbrné nákončí, které archeologové našli v Mikulčicích.
(Nákončí = ozdobné kovové ukončení na pochvách mečů a dýk, na koncích řemenů, opasků a koňských postrojů.)

Tak asi vypadal jeden z nejstarších chrámů v Mikulčicích

TEST č. 3

Je to pravda? Není to pravda?

Odpověz: ANO – NE. Proč? Vysvětli.

1. Sámová říše vznikla na obranu proti kočovným kmenům z Asie.
2. První státní útvar na našem území se jmenoval Velká Morava.
3. Mojmír, Rostislav a Svatopluk jsou historicky doložení panovníci Velké Moravy.
4. Konstantin a Metoděj přišli z Říma.
5. Z období Velkomoravské říše se nic nedochovalo.
6. Velkomoravská říše zanikla v 10. století.